

Lucas 22: 7-20 Palmpasen 14 april 2019 Grou.

Gemeente van Christus,

In 2008 overleed de Vlaamse schrijver Hugo Claus. Hij wist al enige tijd dat hij zou gaan dementeren. En koos er heel bewust voor om dat proces niet mee te maken.

In de maanden voorafgaand aan zijn dood nodigde hij steeds enkele mensen uit zijn vriendenkring uit om samen met hem te eten. En zo afscheid van hen te nemen.

Het maakte nogal indruk op me, toen ik las hoe Claus zijn naderende einde tegemoet trad.

Hoe sterk en ook ontroerend: om meerdere keren zo met een paar van de mensen die je dierbaar zijn geworden aan tafel te gaan. Goed eten, met een goed glas wijn erbij.

En heel bewust afscheid te nemen.

Waar heb je het dan over met elkaar? Wat komt er dan allemaal ter sprake?

Wat zou je zélf ter sprake brengen, als je wist dat jÓuw einde voor de deur staat en je zit met diegenen aan tafel die je het meest dierbaar zijn?

Twee weken geleden schoot het verhaal van Hugo Claus me te binnen, toen ik een weekend in Zenriver doorbracht. Een van de toespraken die ik daar hoorde, ging over de laatste momenten van een bekende Zenmeester: Rakuho. Op zijn sterfbed zei Rakuho tegen zijn monniken: "Er is één onderwerp waarover ik jullie een vraag wil stellen."

Daar borduurde ónze Zenmeester op door:

"Wat zouden jÓuw laatste woorden zijn? Wat is voor jouw "de belangrijkste vraag"?"

Zodra je hierover je gedachten laat gaan, zul je merken hoe er van alles overhoop gehaald wordt in jouw geest.

Het zijn heel indringende vragen. Ze hebben in mijn beleving alles te maken met wie je in wezen bent. Hoe jouw levensweg is gelopen. Waarin - en hoe je de zin en betekenis van je eigen bestaan hebt ervaren. Waarin je heilig gelooft. Waarvoor je hebt geleefd. **Wat je mee zou willen geven aan de mensen om je heen.**

Ik zou onder woorden willen brengen wat mij tijdens mijn leven heeft ontroerd. En geraakt. En heeft geïnspireerd. Maar misschien zou ik waar het dan werkelijk om gaat, uiteindelijk niet in woorden kunnen vangen.

Ik denk even terug aan de mooie film "Het bezoek", die we afgelopen woensdag hier in de kerk met een groepje hebben bekeken. (Jammer dat de meesten van jullie die gemist hebben)

Daar komt een prachtige scene in voor, waarin Jezus, die terug is gekomen in een kleine Duitse gemeente, is uitgenodigd om te komen spreken voor een groep mensen, onder andere een professor in de theologie, met wie hij in gesprek zou gaan. Dat was de bedoeling, tenminste.

Maar als hij voor die groep staat, ze aankijkt, nog niets heeft gezegd, dan komt er een klein jongetje met het syndroom van Down naar hem toe gerend om hem een tekening te geven. Met een brede glimlach tilt Jezus hem op en draait met hem in het rond, loopt naar achter in de zaal, geeft hem terug aan zijn moeder. En verlaat vervolgens de zaal, de mensen verdwaasd achterlatend.

"Maar ze hadden een preek van u willen horen!", wordt hem later verweten. "Ze hebben een betere preek gezién dan ze ooit hadden kunnen horen", zegt Jezus dan.

En zo is het, denk ik: de meest wezenlijke dingen in ons leven, in ons geloof, laten zich uiteindelijk niet onder woorden brengen. Je kunt op je sterfbed je geliefde vertellen hoeveel je van haar of hem gehouden hebt. Je kunt elkaar ook - en beter misschien- in de armen nemen. En vasthouden.

Wat doe je, als je weet dat je nog maar heel kort te leven hebt? Wat zou je na willen laten aan hen die je dierbaar zijn?

Jezus weet op de avond van deze Pesachmaaltijd, dat zijn dagen geteld zijn.

“Wat ik gewild heb...wat ik gedaan heb....dit was mijn liefde, hier ben ik”, een paar flarden van een lied van Oosterhuis. Woorden, gedachten die wellicht bij Jezus zijn opgekomen, die avond daar in de bovenzaal, waar hij met zijn vrienden aan tafel ligt. En brood en wijn met hen deelt.

Hartstochtelijk heeft hij naar deze maaltijd verlangd. Hij hoopt hen nog één keer duidelijk te kunnen maken waar het hem allemaal om te doen is geweest. Wat hem heeft geraakt, tot diep in zijn ziel.

Nog één keer wil ik jullie vertellen over...wat ik gewild heb. Wat ik gedaan heb. Waartoe ik me geroepen heb gevoeld en nog steeds voel. Waarin ik heilig geloof! Waarvoor ik jullie de ogen heb willen openen. Jullie harten heb willen ontsluiten.

Dat ik ontdekt heb, toen ik gedoopt werd, dat ik een kind van de Vader ben. Dat jullie dat allemaal ook zijn, elk mens een kind van God. Niemand valt ooit uit zijn hand. Je hoeft geen angst te hebben. Geen angst voor de duisternis, voor de dood....nee... ook niet voor de dood..alhoewel dat gemakkelijker gezegd is dan gedaan, geloof ik nu.

Elk mens is God even dierbaar; we komen immers allemaal voort uit Zijn liefde.

Je bent geroepen om het leven als een kostbaar geschenk te aanvaarden, lief en leed met elkaar te delen, vrede te stichten, barmhartigheid te doen.

Je hoeft niet bang te zijn dat je daarin tekort zou schieten. Dat je niet goed genoeg zou zijn in Gods ogen. Je hoeft er alleen maar op te vertrouwen dat Gods liefde jou draagt. Dan zal alles waar het op aan komt in het leven goed komen.

Laat je niet knechten. Laat je geen angst aanjagen. Laat je vooral geen angst aanjagen door de kerk! Laat je niet wijsmaken dat je er niet bij zou horen. Dat je niet goed genoeg zou zijn, in Gods ogen.....

Dat misschien en nog zoveel meer, zou Jezus nog één keer aan zijn leerlingen mee willen geven. Maar het laat zich zo moeilijk in woorden vatten: wat hij heeft geleefd en wat hij gedaan heeft. Het laat zich indringender, helderder op een symbolische manier samenvatten in het Pesachfeest dat hij deze avond voor de laatste keer met zijn leerlingen viert.

Tijdens deze sedermaaltijd wordt de bevrijding uit Egypte herdacht. Uit “Mitsrajim”: het land van duisternis en verdrukking, het land waar geen menswaardig leven mogelijk was voor het volk. Eeuwenlang hadden de mensen in dat land gewoond. En toen, op een dag waren ze er onder leiding van Mozes uit weggetrokken. Door het water van de Schelfzee heengegaan, op weg naar het land van Belofte. God had hen bevrijd uit duisternis en dood.

Jezus leefde, zoveel eeuwen later, in dat Beloofde Land. En realiseerde zich hoe veel mensen in dat “land van melk en honing” in zekere zin net zo leefden als toen in Egypte. Hoe ze geen leven hadden en een uitzichtloos bestaan leidden: de melaatsen die werden gemeden als de pest, de weduwen en wezen waar niemand naar omkeek, de hoeren en tollenaars door iedereen veracht, de armen die niet zeker waren van hun dagelijks brood, het eenvoudige “volk dat de Wet niet kende” en dat door priesters en schriftgeleerden als minderwaardig werd beschouwd, de Samaritanen met wie het verboden was om te gaan. De mensen die werden getroffen door groot verdriet en verlies en niet wisten waar ze troost konden vinden.

Juist met deze mensen zat hij daarom geregeld aan tafel.(!) Tot verbijstering van diezelfde priesters en schriftgeleerden en farizeeën. Met jullie wil ik het brood breken en delen, zei hij. “Voor ieder van jullie is er een plaats aan deze tafel / beschadigd of gaaf, rechtvaardig of slecht....voor ieder van jullie een plaats aan de tafel / van eerbied vervuld of van angsten bevrijd...en plaats om te zijn, een plek om te wonen...een plek om waarachtig mens te zijn.” (zie lied 388)

Eigenlijk had Jezus het tijdens al die maaltijden al laten zien waar het hem om te doen was. Die wonderlijke, in de ogen van sommigen zo aanstootgevende maaltijden van hem waren een prachtig beeld van de Goddelijke realiteit waar Jezus zo heilig van overtuigd was. Van hoe God mensen ziet. Een wonderlijk allegaartje, waarbij niemand buitengesloten wordt.

Ik geloof dat Jezus dát zag als zijn meest wezenlijke opdracht: mensen bevrijden van hun angsten en van hun schuldgevoel ook. Van dat ziekmakende besef dat je altijd schuldig zou staan tegenover God. Dat je altijd maar tekort zou schieten. Dat jij er niet bij zou horen. Je bent welkom bij God, zoals je bent; dat maken deze maaltijden heel aanschouwelijk zichtbaar. En in deze zin is met name ook deze sedermaaltijd te zien als de kern, de samenvatting van wat Jezus gezegd heeft en van wat hij gedaan heeft tijdens zijn leven.

De maaltijd dus als een beeld voor de realiteit van God. Het koninkrijk van God. Waar plaats is voor ieder mens. Geen angst meer. Geen duisternis. Daarom, geloof ik, dat Jezus zegt dat hij zo hartstochtelijk naar deze maaltijd heeft uitgekeken: omdat die hem de mogelijkheid biedt om nog één keer aan zijn leerlingen duidelijk te maken waar het in wezen om gaat. Het zichtbaar maken van Gods genade die ook voor jou geldt. Die genade samen te vieren.

Hij geeft aan die bevrijding uit Egypte tóen, vandaag een nieuwe invulling. Hij verdiept de bevrijding. Hij verinnerlijkt hem, kan ik nog beter zeggen. Want ook wij kunnen in "Egypte" terecht komen, toch? Dat denk ik wel eens, als ik zie dat zo langzamerhand alle winkels zeven dagen per week open moeten zijn. Hoezeer mensen kunnen lijden onder de werkdruk die ze ervaren. De targets die gehaald moeten worden. Hoe mensen, ook in ons land, in ons dorp, in armoede leven. Geen of heel weinig toekomst perspectief hebben. Als ik in de krant lees dat een op de vier kinderen lijdt aan een min of meer psychosomatische aandoening. Hoe mensen kunnen lijden onder het gevoel niet goed genoeg te zijn. Niet aantrekkelijk, intelligent, belangrijk genoeg te zijn. Hoe mensen te kamen hebben met angsten of schuldgevoelens.

"Egypte" als een symbool voor jouw innerlijke situatie. Misschien herken je daar iets van. Hopelijk herken je dan ook iets van de innerlijke bevrijding daaruit, waar het Jezus om te doen is. Dat je vrij voor God mag staan. En je door Hem aanvaard mag weten. In tijd en eeuwigheid. Ook al heb je bij dat laatste waarschijnlijk geen flauw idee hoe je je dat moet voorstellen. Ik niet, in ieder geval. Maar dat hóeft ook niet: sommige dingen die met ons geloof te maken hebben gaan ons voorstellingsvermogen nu eenmaal verre te boven, toch?

Als je je aan die woorden van Jezus toevertrouwt, kom je terecht in jouw eigen, innerlijke Land van Belofte, zal ik maar zeggen. Dan ben je thuis gekomen. Eindelijk thuis. In onze Christelijke traditie zeggen we dan: je bent opnieuw geboren. Een nieuw mens geworden. Maar misschien kunnen we beter zeggen: je bent weer geworden wie je oorspronkelijk, in wezen, altijd al was.

En daar was het Jezus, geloof ik, precies om te doen.

Amen.